

**ŠOLSKO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2015/2016**

DOMOVINA MED PLATNICAMI

2. in 3. razred OŠ

**Ela Peroci: MOJ DEŽNIK JE LAHKO BALON
in fantastična pripoved po izbiri**

NAVODILA ZA PISANJE NALOGE

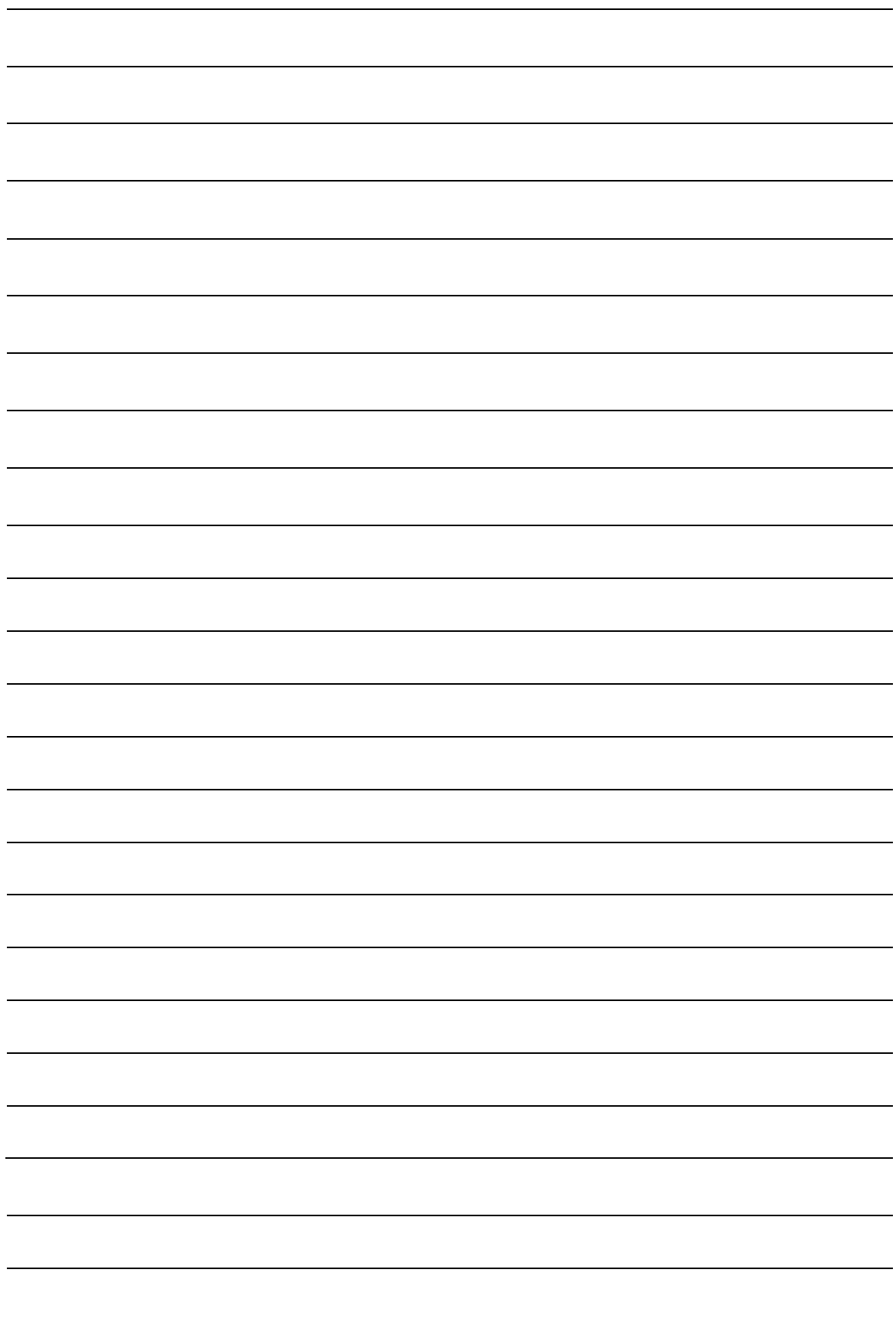
Čas pisanja: 45 minut

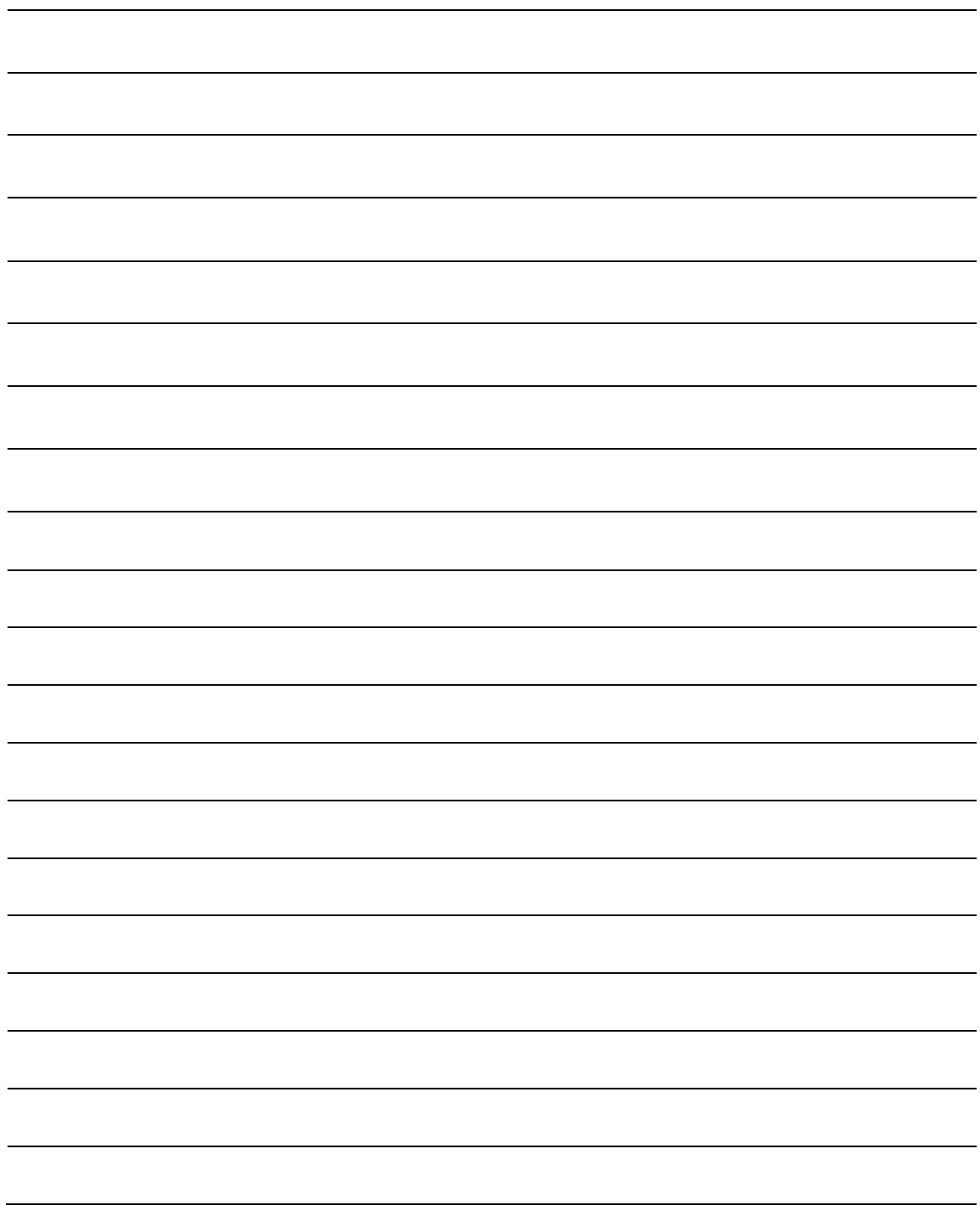
**POZORNO PREBERI NAVODILA TER NAPIŠI ZGODBO O
DOMIŠLJIJSKEM POTOVANJU. VANJO VKLJUČI TUDI
VSEBINO DRUGE KNJIGE. SVOJI ZGODBI DAJ NASLOV.**

PIŠI S ČITLJIVIMI TISKANIMI ALI PISANIMI ČRKAMI.

VELIKO USPEHA!

[illegible]

**ŠOLSKO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2015/2016**

DOMOVINA MED PLATNICAMI

4. in 5. razred OŠ

Tone Pavček:

JURI MURI PO SLOVENIJI

NAVODILA ZA PISANJE BESEDILA

Čas pisanja: 60 minut

Bongo je spoznal številne zanimivosti Jurijeve domovine. Med njimi izberi in predstavi tri, ki se zdijo najbolj zanimive tebi. Pojasni, zakaj si izbral(a) prav te tri.

Juriju in Bongu predstavi tudi kraj ali dogodek ali knjigo, ki je še ne poznata. Pojasni, zakaj si izbral(a) prav to.

Spisu daj čim bolj izviren naslov.

Želimo ti ustvarjalno pisanje.

**ŠOLSKO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2015/2016**

**DOMOVINA MED PLATNICAMI
6. in 7. razred OŠ**

**Tone Seliškar: BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA
Bogdan Novak: GRAJSKI STRAH**

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

Čas pisanja: 90 minut

»Fantje in dekleta,« je dejal gospod Kolman, direktor soboškega pokrajinskega muzeja, »slovenska država je ponosna na vas, ker ste odkrili in rešili Tkalčev zaklad ter preprečili, da bi izginil čez mejo.«

(Bogdan Novak: *Grajski strah*. Ljubljana: Karantanija, 2005, str. 116.)

Ivo globoko vzdihne, žalostno gleda okoli sebe in v resnici ne ve, kaj bi. Sam? Sam ne bo ničesar opravil! Saj še jadra ne more razpeti. Na vso silo misli, preudarja, če bi se le kako izmotal iz teh velikih skrbi. Tedaj ga reši Mileva, ki se je odločila:

»Pojdem in pokličem tovariše!«

(Tone Seliškar: *Bratovščina Sinjega galeba*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1964, str. 25.)

Uroš iz knjige Grajski strah je na počitnicah bral Bratovščino Sinjega galeba. O knjigi je pisal pismo sestri.

Predstavlja si, da si ti Uroš. V pismu predstavi prebrano knjigo in Ivovo življenjsko zgodbo. Primerjaj jo z zgodbo svojega taborniškega odreda in presodi, ali je Ivova zgodba zanimiva tudi zate. Bi knjigo priporočil tudi sestri?

Upoštevaj oba odlomka ter čas nastanka obeh pripovedi.

Pismo začni tako:

Draga sestra,

ne moreš verjeti, kako se zgodovina ponavlja.

Želimo ti ustvarjalno pisanje.

**ŠOLSKO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2015/2016**

**DOMOVINA MED PLATNICAMI
8. in 9. razred OŠ**

Miško Kranjec: Povest o dobrih ljudeh

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

(NE)PREPRIČLJIVA IDILIKA PREKMURJA?

Čas pisanja: 90 minut

1. *In samo tu so lahko živeli dobri ljudje, kakor sta bila stara Koštrčeva, kakor je bila Korenova družina in kakor je bil dober konec koncev tudi sam Peter Koštrca. Ker tudi ta je storil ljudem živčim ob teh jarkih, mnogo dobrega. Njegov spomin se bo obujal vse zimske večere, ko bodo ljudje posedali ob peči in se pogovarjali o nekdanjih lepih časih.*

(Miško Kranjec: *Povest o dobrih ljudeh*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2015, str. 328.)

2. *Domovina med platnicami se lahko razširi v preteklost, se poglobi z zgodbami pokrajine, v kateri živi junak in z njim bralec; tako postane moj, tvoj, njegov – od vsakogar svet.*

Na podlagi prebranega romana, odlomka (1.) in kratkega besedila (2.) napiši razlagalni spis in v njem pojasni, kako je prikazan svet ob Muri.

Odlomek (1.) umesti v celotno besedilo in predstavi glavne osebe, odnose med njimi ter vrednote starih Koštrčevih.

Se strinjaš s sporočilom kratkega besedila (2.)? Utemelji svoje mnenje o tem besedilu v povezavi s Kranjčevim romanom in se opredeli do naslova spisa *(Ne)prepričljiva idilika Prekmurja*.

Želimo ti ustvarjalno pisanje.

**ŠOLSKO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2015/2016**

DOMOVINA MED PLATNICAMI

1. in 2. letnik – gimnazijski programi
1. in 2. letnik – srednji strokovni programi

Goran Vojnović: Jugoslavija, moja dežela

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

Čas pisanja: 90 minut

RAZPADEL JE SVET, V KATEREM JE NEKOČ ŽIVELA NJEGOVA DRUŽINA

Je zdaj končno vsega konec, se vprašam. Se lahko zdaj končno spet vrnem domov na ulico Dinka Vitezića in odidem z njima na plažo? Se lahko zdaj končno začne moje poletje, se sprašujem, medtem ko zrem v očetov grob pred seboj, kakor bi pričakoval njegov odgovor. A Tomislav Zdravković mi ne odgovarja. Nedeljko Borojević pa tudi ne.

(Goran Vojnović, Jugoslavija, moja dežela, 2014, str. 282.)

Na podlagi naslova in odlomka napišite razlagalni spis. Razložite, zakaj se je Vladan odpravil na pot iskanja očeta. Kako se v romanu kažejo zgodovinske okoliščine in perspektiva glavne književne osebe? Kako se v njem prepletata dogajalni čas in prostor? Predstavite, kako ste doživljali Vladanova iskanja subjektivnih in objektivnih odgovorov.

Želimo Vam ustvarjalno pisanje.

**ŠOLSKO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2015/2016**

DOMOVINA MED PLATNICAMI

Skupina A: 3. in 4. letnik – gimnazijski programi
Skupina B: 3. in 4. letnik – srednji strokovni programi in
1. in 2. letnik poklicno-tehniški programi

Marjan Rožanc: Ljubezen

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

Čas pisanja: 90 minut

LJUBEZEN V ČASU SMRTI

»Tudi jaz sam sem včasih globoko hvaležen slepi usodi, da sem bil tisti vojskin čas še otrok in da mi je bilo zaradi moje nezrelosti z marsičem prizaneseno, da se nikdar ni bilo treba odločati o čem zares pomembnem, ne s hinavsko besedo ne s pištolo na temenu. Vse to drži. Vendar drži tudi to, da so bili tedaj tudi moj otroški svet, moj otroški pogled na ljudi in moja otroška presoja dogodkov prav tako resnični, zato zdaj vsega tega ni mogoče kar izbrisati. Ali niso tudi otroci sestavni del človeške resničnosti?«

(M. Rožanc: Ljubezen. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1986. 9–10.)

S pomočjo odlomka in besednih zvez »Zelena jama« in »odprto, brezmejno srce« razložite naslov romana.

Razmislite, kako je »vojskin čas« vplival na Marjanov socialni položaj in odnose do soljudi. Svojo razlago utemeljite z motivi iz romana.

Tomo Virk je o romanu Ljubezen zapisal: »Svet Rožančeve Ljubezni ni res otroški svet – in knjiga ni otroška knjiga.« Opredelite se do tega zapisa, povežite ga s sporočilom romana in svoje mnenje utemeljite.

Uspešno delo!

**ŠOLSKO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE ZA
CANKARJEVO PRIZNANJE 2015/16**

DOMOVINA MED PLATNICAMI

1, 2. in 3. letnik – srednji poklicni programi

Marjan Tomšič: GRENKO MORJE

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

Čas pisanja: 90 minut

»GRENKO JE TO MORJE ŠANDRINSKO ...«

Jaz se vozim v Afriko, moj otrok pa je tam, doma ... Ko sem stala ob zibki in ga gledala, za vrati pa je čakala vališa in je bilo vse pripravljeno za na pot, sem mislila, da bom kar umrla, se zgrudila na tla in me ne bo več. Ivan je sitnaril, naj dam Mihcu še enkrat piti. Še zadnjič, je rekel. Ti moj Bog, kako se je ta črviček vjedel v dojko! Sigurno je slutil, da pije zadnjič. Ni in ni nehal piti. Kar tresel se je, kot drobcena šiba v hudem vetru. Potem pa je kar naenkrat nehal piti, spustil dojko in se zagledal vame. Prav čutila sem, kako me gleda. Pa saj dojenčki še ne znajo misliti, oni še nič ne vedo. Ampak Mihec me je res gledal kot razumno bitje. V tem pogledu je bilo toliko vsega. Toliko očitkov in toliko bolečine. Pa žalost, moj ljubi Jezus, žalost, velika kot to morje.*

(Marjan Tomšič, Grenko morje, str. 11, 12.)

vališa – kovček

Povzemite in ovrednotite odnos med osebami iz odlomka, pri tem upoštevajte osrednje dogodke iz romana.

Pojasnite, kako je dogodek, predstavljen v odlomku, vplival na nadaljnje življenje oseb. Kaj menite o ravnanju glavne književne osebe v romanu? Ali je prikaz prepričljiv tudi za vas – sodobnega bralca? Utemeljite svoje mnenje.

Želimo Vam ustvarjalno pisanje.

**PODROČNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2015/2016**

**DOMOVINA MED PLATNICAMI
8. in 9. razred OŠ**

**Vladimir P. Štefanec: Sem punk čarovnica, Debela lezbijka in ne
maram vampov**

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

»Svoboda je v bistvu zelo širok pojem, marsikaj pomeni. A sprašujem se, ali je v bistvu kdo zares svoboden. Zdi se mi, da vsakogar kaj omejuje. Starši, družba, sistem ... Po moje na svobodo vsak gleda drugače, to je odvisno od njegove starosti, pameti, položaja v družbi ... Popolne svobode po moje v resnici ni, a kljub temu obstaja v nas želja po njej in eno tako neumrljivo upanje, da jo nekoč le dosežemo. In to je tisto, kar nas vodi naprej in nam daje voljo do nadaljnega življenja, do nadaljnega boja.«

(Štefanec, V. P.: Sem punk čarovnica, Debela lezbijka in ne maram vampov, str. 162.)

Na podlagi prebranega odlomka in knjige *Sem punk čarovnica, Debela lezbijka in ne maram vampov* napiši razlagalni spis. V njem razmišljaj o svobodi ter:

- o njenem omejevanju kot eni izmed tem v knjigi,
- o Dašinem ravnanju doma in v družbi ter posledicah njenega ravnanja,
- o svobodi in posebnostih sloga Štefanečeve knjige.

Razmisli o svoji svobodi. Je ta podobna Dašini? Svoje mnenje utemelji.

Spisu daj tudi čim bolj izviren naslov.

Želimo ti ustvarjalno pisanje.

**PODROČNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2015/2016**

DOMOVINA MED PLATNICAMI

**1. in 2. letnik – gimnazijski programi
1. in 2. letnik – srednji strokovni programi**

Goran Vojnović: Jugoslavija, moja dežela

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

Čas pisanja: 90 minut

**VSA VPRAŠANJA SO SE MI ZNOVA ZASTAVLJALA.
IN SPET SEM BIL BREZ ODGOVOROV NANJE.**

Preberite odlomka.

Stal sem in vse to mi je šlo skozi glavo. Celo moje življenje. Vsa ta naša prekleta usoda. In potem sem dojel. Kako sem jaz ... Kako smo vsi mi majhni in nepomembni in kako je vse to, kar jaz poskušam odigrati, v resnici nesmiselno in odvečno. Ker se življenje ves čas samo poigrava z nami. Tako je preprosto moralo biti. To je bil ta davno načrtani okvir. In jaz sem se moral le postaviti v to sliko. Vse je bilo zame že vnaprej določeno. Nikoli ni bilo tu nobene izbire. Vse je to meni in vsem nam bilo tako usojeno. Usoda je to. Usoda.

(G. Vojnović, Jugoslavija moja dežela, 2014, stran 258.)

»Vojnović se v svojem drugem romanu bralca dotika z dilemami, ki so tako univerzalne, da bi bolj ne mogle biti ... in v sinovem iskanju in odkrivanju očeta predvsem ničesar ne relativizira. Tako kot v grški tragediji zločin je, krivda je, krivica je, greh je, bolečina je, smrt je – a je tudi odpuščanje?

(<http://www.delo.si/kultura/knjizevni-listi/kresnik-2013-najboljsi-roman-preteklega-leta-je-napisal-goran-vojnovic.html>)

Ob naslovu in odlomku iz romana označite sina in očeta, predstavite njun odnos ter pogled dveh generacij na zgodovinske okoliščine.

Pojasnite, kako se razplete njuno soočenje na Dunaju, in izrazite svoje mnenje o Vladanovem ravnanju. Na podlagi pojmov *zločin*, *krivda* in *odpuščanje* razložite svoje razumevanje sporočila romana.

Želimo Vam ustvarjalno pisanje.

PODROČNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2015/16

DOMOVINA MED PLATNICAMI

1., 2. in 3. letnik – srednji poklicni programi

Marjan Tomšič: Grenko morje

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

Čas pisanja: 90 minut

»GRENKO JE TO MORJE ŠANDRINSKO ...«

In moj Rihard in ona njegova coprnica Tereza? Pa kaj, saj se vsi samo zapijajo. Pije on, pije njegova mama, tudi sestra Jožefa pije. Jaz jim pošiljam štrline, oni pa takole! Ko se vsaj lagali ne bi, da jim nič ne pomagam. Pa Verica? Je rekel, da bi jo lahko vzela s sabo, da bi jo on pohčeril ali nekaj takega.

Jezus, a se meni blede? Prav zares se mi blede. Sigurno se samo norca dela iz mene. Nisem še slišala, da bi kak moški na ta način zasnubil eno žensko. Da bi ji kar rekel, potem, ko jo je nekajkrat videl, če hoče biti njegova žena in če hoče delati pri njem. Ma, jaz ne bom več mislila na to. Ne bom in ne bom. Je preveč noro.

No, saj bomo videli, kaj bo iz tega. Ampak Merico pa lahko vprašam. Danes je nedelja in jo bom sigurno videla v zavetišču na pevskih vajah. Pa jo bom vprašala, kaj ona misli o taki ženitni ponudbi eni poročeni in pošteni ženski...

Popoldne je pohitela na Rue Menasce in Merica je bila res tam. V odmoru med vajo za igrico in pevsko vajo jo je zvabila na vrt in ji povedala, kaj se ji je zgodilo.

(M. Tomšič, Grenko morje, str. 176)

Na podlagi odlomka in romana označite Ano in njen jezik.

Pojasnite odnos med Ano in Merico ter ga ponazorite s primeri iz romana.

Opredelite se do njunega ravnanja. Kateri dogodki v njunem življenju se Vam zdijo najpomembnejši in zakaj?

Želimo Vam ustvarjalno pisanje.

**PODROČNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2015/2016**

DOMOVINA MED PLATNCAMI

- 3. in 4. letnik – gimnazijski programi**
3. in 4. letnik – srednji strokovni programi in
1. in 2. letnik poklicno-tehniški programi

Evald Flisar: Čarovnikov vajenec

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

Čas pisanja: 90 minut

BODI TO, KAR SI, IN NE TISTO, KAR BI RAD BIL

- S pomočjo naslova spisa in priloženih odlomkov predstavite Jagonandov »čarovniški« vpliv na Egona.
- Ob motivih Egonove himalajske poti in besednih zvezah *joga, tantra, mala Dolma* pojasnite svoje razumevanje junakovih odločitev in njihov pomen za njegovo duhovno rast.
- Tea Štoka v besedilu *Iskanje izgubljenega dvojnika* med drugim zapiše: »O pomembnem vzgojnem učinku te knjige priča tudi dejstvo, da segajo po njej udeleženci posebnih terapevtskih skupin, ki se zdravijo zasvojenosti z alkoholom, drogami, in drugimi psihoaktivnimi substancami. Je potemtakem Čarovnikov vajenec romansirani didaktični priročnik, nekakšen učbenik zdravega in srečnega življenja«?

Opredelite se do avtoričinega zapisa in svoje razmišljanje utemeljite.

Uspešno delo!

PRILOGA: ODLOMKI

Evald Flisar: Čarovnikov vajenec

3. in 4. letnik – gimnazijski programi
3. in 4. letnik – srednji strokovni programi in
1. in 2. letnik poklicno-tehniški programi

PRILOGA – ODLOMKI

I. Uvodno poglavje romana Čarovnikov vajenec. Sveti mož, samotarski modrec Jgonanda, iskalcu absolutne *Resnice* popotniku Egonu:

»Niso te zanimala dejstva,« je rekel preprosto. »Hotel si sanje. Najel si me, da te vodim, ne da te soočim z realnostjo.«

II. Drugo poglavje, pogovor med Jgonandom in Egonom:

Prezirljivo je tlesknil z usti. »Kaj je tvoje bistvo? Si človek? Če razumeš to, kar je, potem si. Resnica je to, kar je. Poznaš resnico?«

Odvrnil sem, da jo še zmeraj iščem. Prišel sem z upanjem, da jo bom našel pri njem.

»Resnica je pri meni?« se je začudil. »V mojem žepu. Mojem trebuhu? Med prsti na nogi? Pokaži mi jo.«

Videl sem, da ga moja zadrega zabava.

»Saj ni kaj otipljivega,« sem naposled rekel. »Je nekakšna vednost, nekakšen vpogled. Moj duh želi prebivati v miru. Ta mir želim poiskati.«

Dodal sem, da slutim resnico kot nekaj, kar presega časovne pojme, kar preprosto je, enako navzoče v preteklosti, sedanjosti in prihodnosti.

Zasmejal se je: »Dragi prijatelj, vse to so samo lepe besede, poezija najbolj zanikrne sorte, zato ti rečem: ne išči, ker boš zgrešil. Ne išči, ampak najdi.«

III. Epilog romana, avtorjevo sklepno razmišljanje:

In zdaj?

Neki zenbudistični mojster je dosegel razsvetljenje. »In potem,« so ga vprašali občudovalci, »kaj ste storili potem?« Skomignil je in odvrnil: »Naročil sem čaj.«

DRŽAVNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2015/2016

DOMOVINA MED PLATNICAMI
8. in 9. razred OŠ

Miško Kranjec: *Povest o dobrih ljudeh*
Vladimir P. Štefanec: *Sem punk čarovnica, Debela lezbijka in ne maram vampov*

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

Čas pisanja: 90 minut

Preberi besedilo.

Matjaž Kranjec: *Obtožujem!*

Pozdravljeni,

moj oče je bil znani slovenski pisatelj, ljubil je to deželo, ljubil je svoje ljudi, ljubil je to, da smo končno na svoji zemlji. Tudi jaz imam rad to deželo. Kot novinar, terenski, sem imel možnost, da sem jo kot eden redkih Slovencev spoznal po dolgem in počez. In je res lepa, enkratna, neponovljiva. In vedno sem bil vesel in ponosen, da živim na tako lepi zemlji, v tako lepi deželi. A ...

A za tak sistem se jaz nisem trudil ne boril. Bil sem srečen, ko smo dobili svojo državo, ko smo prišli na svoje, kot se reče. Jaz to lahko rečem, ker so bili moji stari starši tlačani na zemlji madžarske grofice. Ki sploh ni bila slaba. Bil sem srečen, ko sem odrasčal, od leta 1955 naprej, v neki državi, ki se ji je takrat reklo Jugoslavija, kjer je bilo na začetku težko, zelo težko. Meni in mami je v podstrešnem stanovanju voda zmrznila v umivalniku. A – vsak naslednji dan je bil težak, a vendarle boljši. Bil sem srečen, da sem lahko hodil v šolo, da sem lahko študiral, da sem lahko dobil službo, si ustvaril družino in v vsem tem užival. Za boljši jutri. (...)

Potem pa minejo leta... (...) In potem nam ukradejo državo. In naredijo dva sistema, enega za »elito« in enega za navadne ljudi, za sodobne sužnje. Mar je treba naštevati primere ... Mislim, da ne. In potem jemljejo, kradejo. In ko skorajda vse »privatizirajo«, si za ubogega človečka izmislijo še recesijo. Odpuščanja, cesta, brez plač, ki so jih ljudje zaslužili, brez zavarovanja, ki so ga že plačali. Brez upanja in brez prihodnosti. In brez pravne države. Potem ga do konca oropajo. Do tega, da ljudje ne morejo več živeti, da se po kletih blokov vlačijo kot podgane, da si pozimi najdejo topel kotiček, da bi dočakali jutri. Brez služb, brez prihodnosti. (...)

In kaj so dali mladim? Povejte mi, kaj in kakšna je vaša prihodnost. Če mi boste dali optimizem, bom srečen. Pa se bojim, da ne bo nikakršnega optimizma v vaših odgovorih, če bodo pošteni. Na žalost. Mi bomo na stara leta delali do smrti, kje pa boste vi dobili službo, kako si boste ustvarjali boljši jutri, lepšo prihodnost. Kako boste v življenje spravili vaše otroke, ki so nekaj najlepšega, kar se vam lahko zgodi. Povejte mi, kako!

O vsem tem tudi pišem, vsak teden, vsak dan o tem razmišljam. Pa ne pomaga. Treba je nekaj narediti. To, kar je pred nami, verjemite, ni dobro. Ne pelje nikamor. To je preprosto kraja v imenu – koga že?? – morda ljudstva. Dajte no, to je svinjarija.

Pa še vedno bom zapisal: imam najlepšo domovino, najlepšo deželo, rad imam Slovenijo. A čas je, da se nekateri, mnogi umaknejo. Dovolj je bilo. Dajte nam, da zadihamo.

Napiši razlagalni spis in v njem:

- primerjaj pogleda Miška in Matjaža Kranjca na "*to deželo*", kot ju razbereš iz romana in priloženega besedila ***Obtožujem!***,
- razloži podobnosti in razlike med obema besediloma in Štefanečevim romanom ter
- ovrednoti razmišljanje o domovini v vseh treh besedilih.

Spisu daj tudi čim bolj izviren naslov.

Želimo ti uspešno pisanje.

**DRŽAVNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2015/2016**

DOMOVINA MED PLATNICAMI

**1. in 2. letnik – gimnazijski programi
1. in 2. letnik – srednji strokovni programi**

Goran Vojnović: *Jugoslavija, moja dežela*

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

Čas pisanja: 90 minut

**MOJE OTROŠTVO SE JE NEKEGA ČISTO OBIČAJNEGA ZGODNJEPOLETNEGA DNE
LETA 1991 NENADOMA KONČALO**

Preberite odlomka.

»Duša! Dušaaaa! Dušaaa!«

Bila je že na prehodu za pešce, ko se je končno obrnila in me zagledala. Ni bila oseba, ki bi jo življenje lahko presenetilo, še manj pa je presenečenje kazala. Dejstvo, da me je videla prvič po nekaj mesecih in da sem jo šele po več letih znova pričakal pred vrati njene Poliklinike, je pričakala tako brezizrazno, kot bi gledala ponovitev mehiške limonade. Lahko bi jo zasovražil že samo zaradi tega pogleda, če ga ne bi bil nekoč odkril tudi pri sebi in če je ne bi sovražil že zaradi toliko drugih stvari. A tako, kot sem jo sovražil zdaj, je najbrž nisem še nikoli. Morda le takrat, ko se je nekega dne odločila, da bo z menoj govorila v slovenščini. Jaz sem z njo še vedno govoril v srbohrvaščini, a redko s takšnim užitkom kot danes.

»Kaj pa ti tuki?«

»Gdje je?«

»Kdo?«

»Hočem številko, naslov, karkoli. Hočem vedeti, kje je.«

»O kom govoriš?«

»Znaš ti.«

(G. Vojnović, *Jugoslavija moja dežela*)

Iz te samote me je nekega jutra poklicala Duša.

»Vladane, jesi čuo?«

Bilo je, kot bi me poklicala Duša iz davne preteklosti. Njen glas je bil glas moje mame. Ni bilo le zaradi jezika, bilo je nekaj v tem glasu, kar je zvenelo, kakor bi se oglašala iz mojih neobstojećih spominov, kakor bi bila Duša spet moja mama.

»Ne. Kaj je?«

»Nedeljko ... ubil se je ... sporočili so ... Našli so ga ... danes zjutraj ... mrtvega na Dunaju.«

(G. Vojnović, *Jugoslavija moja dežela*)

Ob naslovu in obeh odlomkih iz romana predstavite, kako pisatelj prikazuje naslednje pojme: tujstvo, travmatično otroštvo, identiteta. Pojasnite vlogo različnih jezikovnih sredstev, ki jih uporablja pripovedovalec.

Ob pojmi *priseljani Slovenec*, *Slovenec med priseljenci* ter *domačin in tujec lastnega življenja* izrazite svoje mnenje o medkulturnosti v romanu. Ali je danes ta mogoča v Sloveniji – »naši deželi«?

Želimo Vam uspešno pisanje.

DRŽAVNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE ZA
CANKARJEVO PRIZNANJE 2015/16

DOMOVINA MED PLATNICAMI

1, 2. in 3. letnik – srednji poklicni programi

Marjan Tomšič: *Grenko morje*

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

Čas pisanja: 90 minut

»GRENKO JE TO MORJE ŠANDRINSKO ...«

I.

Jakob,

sporočam ti čez hribe, doline in morja, da komaj čakam dan, ko se bom lahko vrnila v rojstno vas. Moje srce si želi domov. Tu imam vsega preveč, vendar meni se toži po domači hrani, po naši hiši, po vasi in po vseh hribih, ki stojijo okoli nje.

Sanja se mi, da sedimo za mizo in jemo gobanco, kuglof, sirkov kruh in žovco. Pa v sanjah se pogovarjam z Roško Peškovo, s Fanico Mihčevo in Lojzom Belinovim. Ko se zbudim, jih še zmerom slišim, kaj govorijo. Pole spet zaspim in se mi sanja, da grem v špajzo in v hram in nazadnje zakurim v šparheti. Gor dam kozice in ponve in ti gledaš, kako kuham. Popiješ en štamperli, vzameš fouč in pekon in greš na balincug.

Jaz te prašam, da kaj boš tam delal s foučem in pekonom, ti pa mi praviš, da bi rad igral briškolo, pa ti manjkajo spada, kopa, čaša, bašton, sablja in teršet.

Jaz se jezim: Strela, kaj boš zdaj tam v oštariji zapravljal vse štrline, ki sem ti jih jaz poslala?!

Tam se pole naenbot, ko da bi padli s strehe, znajdejo: Ančka, Željka, Džidži, Marjo, Ela, Vanda, Stanče, Fanica, Julka, Vanka, Dolfe, in še drugi, kar cela vas, in vsi se mi smeji. /.../ Zdaj pa ti sporočam, da pride vapor Aurora v Trst 7. listopada, enkrat proti večeru. Ljubi Jakob, kmalu se vidimo. Še nekaj tednov, pole pa bomo spet skupaj. Za zmerom!

Zdaj pa te pozdravljam čez hribe in doline in prek širnega morja, za zmerom tvoja Rutka!

(M. Tomšič, Grenko morje)

Pisatelj v romanu upodablja preteklost in piše življenjske zgodbe aleksandrink v jeziku, ki je bralcu težko razumljiv.

Sta sporočilnost in slog zato zastarela ali ne?

Opreделите se do te trditve, tako, da v spisu označite literarno osebo, avtorico pisma, in predstavite njeno življenjsko zgodbo. Pojasnite, kako doživlja tuje, aleksandrijsko okolje, in ga primerjajte z domačim. Svoje vrednotenje romana utemeljite s primeri iz romana in iz vsakdanjega življenja.

Želimo Vam uspešno pisanje.

**DRŽAVNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2015/2016**

DOMOVINA MED PLATNICAMI

3. in 4. letnik – gimnazijski programi
3. in 4. letnik – srednji strokovni programi in
1. in 2. letnik poklicno-tehniški programi

Marjan Rožanc: *Ljubezen*
Evald Flisar: *Čarovnikov vajenec*

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA
Čas pisanja: 90 minut

MOČ TELESA JE OMEJENA, MOČ DUHA JE NESKONČA

- S pomočjo priloženih odlomkov in ustreznih motivov iz romanov *Ljubezen* in *Čarovnikov vajenec* predstavite Egonovo duhovno-erotično izpopolnjevanje (tantra, zen budizem) in Marjanovo ljubezensko doživljanje sveta. Kaj menite o trditvi, da je erotika v obeh romanih neprimerljiva glede na zorenje glavnih junakov?
- Aktualizirajte epiloga obeh romanov in se opredelite do trditve, da bralec na koncu romanov lahko samo moralizira.
- Presodite, kateri od avtorjev je po vašem mnenju bolj spontan, prvinski, neposreden, neizumetničen ... Kako se to v izbranem romanu kaže v povezavi s pripovedovalcem, z obliko in vsebino?

Želimo vam uspešno pisanje.

PRILOGA: odlomki

ODLOMKI

1.

Tantra je azijski korpus veroizpovedi in praks, ki na ustvarjalne in svobodne načine poskušajo obredno prilagoditi in usmerjati energijo v človeškem mikrokozmosu. Temelji na načelu, da vesolje, kot ga doživljamo, ni nič drugega kot manifestacija božanske energije Boga, ki to vesolje ustvarja in ohranja.

(Wikipedija, prosta enciklopedija)

»Zato pa tantra,« je rekel. »Če ni več moralne nedolžnosti in je vsaka oblika moralnosti le preračunljiva igra, se je tej goljufiji treba odreči in se okleniti tistega, kar zavrača lažno moralnost. To pomeni, da ne smeš zanikati svojih želja. Moraš se jim predati. Ne smeš se odrehati vinu in ženskam in čutnim užitek, ampak se moraš vanje pogrezniti. Čutno uživanje mora postati tvoj bog. Moraš ga dvigniti na raven čaščenja. Tudi to je pot do svobode. Če hočeš z dežja na suho, moraš najprej pod kap. In ti moraš pod kap. Zato bo vsaka odpoved željam le drugačna oblika ujetništva.« /.../ Tantriki se imajo za družbo izbrancev. Prepoznavajo se po posebnih znamenjih s prsti. Druge vede so kot vlačuge, pravijo, na voljo vsakomur, tudi pijancem, bebcem in sifilitikom. Tantra pa je kot zvesta žena, ki razgali in podari svoje čare samo zakonitemu možu.

»Zato je na voljo le tistim, ki jo razumejo,« je končal Jogananda. »Ki vedo, zakaj je ne smejo zlorabiti.«

»Ampak nekaj mora biti!« sem vpil ves zaripel. »Nekakšen cilj moram imeti pred sabo!«

»Zakaj?« se je čudil.

»Zato, ker sem drugače kot list, ki ga je veter snel z drevesa in ga brezciljno suva po zraku!«

Po teh besedah se je dolgo smejal in se tolkel po stegnih; krohotal se je, da so mu oči ovlažile solze.

»Ni lepo biti list v vetru?«

/.../ Odvrnil sem, da me je strah brezciljnosti, in ta strah me ubija.

»Ker ne zaupaš vetru,« je rekel. »/.../ Od vetra terjaš vozni red, potovalni načrt, čas prihoda, rezervacijo! Odpihnem te v svobodo, pa kličeš na pomoč. /.../ Najraje bi te ubil, tako si neumen.«

(E. Flisar: Čarovnikov vajenec)

Po teh razburljivih dogodkih mi je obležalo na duši nekaj trpkega, težkega, še najbolj podobnega zaskrbljenosti, če ne razočaranju. Vsaka čast Mileni in Valeriji, a vendar ... /.../ Ali se mi je res pri Mileni razodela še zadnja življenjska skrivnost? Ali se mi je res izpolnilo tam še zadnje pričakovanje in to kot sladka žalost?

(M. Rožanc: Ljubezen)

2.

Epiloga romanov:

In zdaj?

Neki zenbudistični mojster je dosegel razsvetljenje. »In potem,« so ga vprašali občudovalci, »kaj ste storili potem?« Skomignil je in odvrnil: »Naročil sem čaj.«

(E. Flisar: Čarovnikov vajenec)

Odrasel sem in postal mož.

Odkolovratil sem po prašni cesti vzdolž železniških tirov do Savinje, zavil ob reki navzgor po Nabrežju svobode, sedel na eno izmed klopi in se razjokal kot otrok.

(M. Rožanc: Ljubezen)